

Stand van zaken van het internationaal onderwijs- en vormingsbeleid

INHOUD

EU

1 EEN VERHOOGDE AANDACHT VOOR ONDERWIJS EN VORMING IN HET ALGEMEEN BELEID	3
1.1 DE SOCIALE TOP VAN GÖTEBORG	3
1.2 CONCLUSIES VAN DE EUROPESE RAAD OVER ONDERWIJS EN CULTUUR	3
1.3 HET VOORSTEL VOOR EEN MEERJARENBEGROTING VAN DE EU 2021- 2027: MEER GELD VOOR MOBILITEIT	5
2 HET EUROPEES SEMESTER	6
2.1 LANDENRAPPORT BELGIË	6
2.2 LANDENSPECIFIEKE AANBEVELINGEN BELGIË	7
3 VOORZITTERSCHAPPEN VAN DE EU	8
3.1 HET ESTS VOORZITTERSCHAP: 'EENHEID DOOR EVENWICHT'	9
3.2 HET BULGAARS VOORZITTERSCHAP: 'SAMEN STAAN WE STERK'	9
3.3 HET OOSTENRIJKS VOORZITTERSCHAP: 'EEN EUROPA DAT BESCHERMT'	10
4 ONDERWIJS EN VORMING	10
4.1 MEDEDELING VAN DE EUROPESE COMMISSIE 'EEN EUROPESE ONDERWIJSRUIMTE IN 2025: EEN EUROPESE IDENTITEIT VIA ONDERWIJS EN CULTUUR BEVORDEREN'	11
4.2 BOUWEN AAN EEN STERKER EUROPA: NIEUWE INITIATIEVEN OM DE ROL VAN HET JEUGD-, ONDERWIJS- EN CULTUURBELEID VERDER TE STIMULEREN	12
4.3 RESULTATEN VAN DE RADEN ONDERWIJS, JEUGDZAKEN, CULTUUR EN SPORT	14
4.3.1 Raad november 2017	14

4.3.2 Raad 15 februari 2018	14
4.3.3 Raad van 22 mei 2018	15
4.4 HET NIEUWE EUROPASS-KADER	18
4.5 STUDIES, CONFERENTIES, TOOLS	19
4.5.1 Onderwijs- en opleidingsmonitor 2017	19
4.5.2 Publicaties van Eurydice	20
4.5.3 Rapport thematische werkgroep scholen	22
5 ANDERE BELEIDSDOMEINEN	22
5.1 AANBEVELING AAN OVER EEN KADER VOOR HOOGWAARDIGE EN DOELTREFFENDE LEERLINGPLAATSEN	22
OESO	
1 EDUCATION AT A GLANCE	23
2 PROJECT INNOVATIEVE LEEROMGEVINGEN	24
3 FINANCIERING VAN SCHOOLONDERWIJS	24
4 ECONOMISCHE SURVEY VAN BELGIË 2017	25
5 EDUCATION POLICY OUTLOOK BELGIUM	25
6 THE RESILIENCE OF STUDENTS WITH AN IMMIGRANT BACKGROUND: FACTORS THAT SHAPE WELL-BEING	26
UNESCO	
1 GLOBAL EDUCATION MONITORING REPORT 2017/18. ACCOUNTABILITY IN EDUCATION: MEETING OUR COMMITMENTS	27
2 SDG 4 DATA DIGEST	28
3 GELETTERDHEID	28
RAAD VAN EUROPA	
1 COMPETENTIES VOOR DEMOCRATISCHE CULTUUR	28
2 SCHOOLSEGREGATIE BESTRIJDEN DOOR INCLUSIEF ONDERWIJS	29
IEA	
1 ICCS	29
WERELDBANK	

1 Een verhoogde aandacht voor onderwijs en vorming in het algemeen beleid

Het voorbije werkjaar stonden onderwijs en vorming prominent op de agenda van de regeringsleiders.

1.1 De sociale top van Göteborg

17 november 2017

Donald Tusk, voorzitter van de Europese Raad, zat op 17 november 2017 een debat van de EU-leiders over onderwijs en cultuur voor in Göteborg (Zweden). De discussie vond plaats in het kader van de 30e verjaardag van het Erasmusprogramma, en diende als voorbereiding van de volgende Europese Raad op 14 en 15 december. Deze informele bijeenkomst vond tevens plaats in de marge van de Sociale Top voor eerlijke banen en groei. Gastheren van de top waren Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie, en Stefan Löfven, premier van Zweden. Bij deze gelegenheid werd de Europese pijler van sociale rechten gezamenlijk afgekondigd door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie. Doel van de pijler is het sociale acquis te versterken en tot effectievere rechten voor de burgers te komen aan de hand van 20 fundamentele beginselen.

De leiders bespraken in Göteborg ook hoe de inspanningen van de EU op het gebied van onderwijs en cultuur kunnen worden versterkt.

De leiders bogen zich over concrete ideeën om de onderwijs- en cultuuragenda van de EU vooruit te helpen, waaronder:

- **meer mobiliteit** en uitwisselingen voor jonge Europeanen;
- een netwerk van **Europese universiteiten**;
- de **wederzijdse erkenning van middelbareschooldiploma's**.

Het debat over onderwijs en cultuur maakt kort tevoren al deel uit van de Leidersagenda die door de leden van de Europese Raad op 20 oktober 2017 werd besproken en unaniem gesteund. Het doel van dit concrete werkprogramma is het optreden van de EU de komende 2 jaar te sturen.

[De Europese pijler van sociale rechten](#)

[Meer informatie over de Top in Göteborg](#)

1.2 Conclusies van de Europese Raad over onderwijs en cultuur

14 december 2017

De Europese Raad heeft conclusies aangenomen over: veiligheid en defensie, de sociale dimensie, onderwijs en cultuur, klimaatverandering, en Jeruzalem. Het is uitzonderlijk dat de

Europese Raad van regeringsleiders en staatshoofden conclusies aanneemt met betrekking tot onderwijs.

De leiders hebben het belang benadrukt van de maatschappelijke, educatieve en culturele dimensie van onze beleidsmaatregelen om Europeanen samen te brengen en te bouwen aan onze gemeenschappelijke toekomst. Krachtens de Verdragen blijven de lidstaten primair bevoegd op deze gebieden, maar er kan veel worden bereikt door samen te werken, met volledige inachtneming van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel.

Uit de conclusies, met focus op onderwijs:

‘Onderwijs en cultuur vervullen een sleutelrol bij het opbouwen van inclusieve, hechte samenlevingen, en bij het op peil houden van ons concurrentievermogen. In Göteborg (zie 1.1) hebben wij ons bereid verklaard om meer te doen op deze gebieden, waar de EU een belangrijke aanvullende en ondersteunende taak heeft. De Europese Raad verzoekt de lidstaten, de Raad en de Commissie daarom om, overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden, verder te werken met het oog op:

- het bevorderen van **mobiliteit en uitwisselingen**, onder meer door een aanzienlijk versterkt, inclusief en uitgebreid Erasmus+-programma;
- het versterken van strategische partnerschappen tussen instellingen voor hoger onderwijs in de EU en het bevorderen van de ontwikkeling, uiterlijk in 2024, van een twintigtal ‘**Europese Universiteiten**’, bestaande uit van onderop opgezette netwerken van universiteiten in de hele EU: op die manier kunnen studenten een diploma behalen door studies in verschillende EU-landen te combineren en neemt het internationale concurrentievermogen van de Europese universiteiten toe;
- het **stimuleren van het leren van talen**, opdat meer jongeren ten minste twee Europese talen spreken naast hun moedertaal;
- het bevorderen van de mobiliteit van studenten en van hun deelname aan onderwijs- en culturele activiteiten, onder meer door middel van een ‘**Europese studentenpas**’;
- het bevorderen van samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van de **onderlinge erkenning van diploma's hoger onderwijs en einddiploma's middelbaar onderwijs** in het passende kader;
- het benutten van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed om het bewustzijn over het sociale en economische belang van cultuur en cultureel erfgoed te vergroten.

Voorts verzoekt de Europese Raad dat de Commissie, de Raad en de lidstaten zich beraden op mogelijke maatregelen om:

- de uitdagingen inzake **vaardigheden op het gebied van digitalisering, cyberbeveiliging, mediageletterdheid en kunstmatige intelligentie** het hoofd te bieden;
- tegemoet te komen aan de behoefte aan **een inclusieve, op een leven lang leren gebaseerde en op innovatie gerichte aanpak** van onderwijs en opleiding.

[De conclusies](#)

1.3 Het voorstel voor een meerjarenbegroting van de EU 2021-2027: meer geld voor mobiliteit

Op 2 mei 2018 publiceerde de Europese Commissie het voorstel voor een meerjarenbegroting (MFK) van de EU voor de periode 2021-2027. In deze mededeling 'A modern budget for a Union that protects, empowers and defends – the multiannual financial framework for 2021-2027', stelde de Commissie voor om meer te focussen op jeugd, onder meer door het budget voor Erasmus+, een van de meest zichtbare succesverhalen van de Unie, substantieel te verhogen; dit met meer nadruk op inclusie en het bereiken van kansarme jongeren.

Uit de meerjarenbegroting:

*'De Commissie wil in het volgende financieel kader **meer aandacht voor de jeugd**. Dit zal gebeuren door een **ruime verdubbeling van de middelen voor Erasmus+** en het Europees Solidariteitskorps. Erasmus+, een van de meest opvallende succesverhalen van de EU, blijft jongeren onderwijskansen in het buitenland bieden. De focus ligt op inclusie en deelname van jongeren uit minder kansrijke groepen. Hierdoor kunnen nog meer jongeren naar een ander land voor onderwijs of om werkervaring op te doen. Het versterkte Erasmus+ zal deze begrotingsperiode over een budget van 30 miljard EUR kunnen beschikken, waaronder een bedrag van 700 miljoen EUR voor Interrailtickets voor jongeren. De Commissie stelt daarnaast voor om het bestaande programma EU-vrijwilligers voor humanitaire hulp te laten opgaan in het **Europees Solidariteitskorps**. Dit korps biedt jongeren de unieke kans om zich in te zetten voor humanitair werk met mensen in nood binnen en buiten Europa.'*

[Het voorstel voor de meerjarenbegroting: persbericht en documenten](#)

Op 30 mei 2018 formuleerde de Europese Commissie een 'Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing 'Erasmus', the new programme for education, training, youth and sport'. Tijdslijn is ook hier 2021-2027.

De Commissie vraagt een budget van 30 miljard euro (25.9 voor onderwijs en opleiding; 3.1 voor jeugd; 550 miljoen voor sport).

Het voorstel van de Commissie gaat hand in hand met de visie om te streven naar een Europese Onderwijsruimte tegen 2025 (zie ook punt 4): een Europa waar leren niet gehinderd wordt door grenzen; een continent waar tijd doorbrengen in een andere lidstaat de standaard wordt (of het nu is om te studeren, te leren, te werken). Er zal worden gestreefd naar een breder bereik (driemaal zoveel als in de huidige financieringsperiode), om mensen van verschillende leeftijden en van verschillende culturele, sociale en economische achtergronden te bereiken. Er komen meer mogelijkheden voor mobiliteit voor niet-formeel leren. Er komen maatregelen om jonge mensen aan te moedigen om als burgers te participeren in de maatschappij, om jongeren meer bewust te maken van de Europese gemeenschappelijke waarden, en zo bij te dragen tot het integratieproces (via het nieuwe initiatief DiscoverEU). Er komt een specifieke actie gericht op kleinschalige partnerschappen, zodat ook organisaties met kleine operationele capaciteit en weinig of geen ervaring toegang krijgen. Samenwerking tussen organisaties wordt gezien als een katalysator voor innovatie in onderwijs. Ook de samenwerking met de rest van de wereld wordt nagestreefd, via een combinatie van fysieke en virtuele mobiliteit. Het programma zet bij

voorrang in op bevordering van 'toekomstgerichte vakgebieden', zoals hernieuwbare energie en milieutechnologie.

[Het voorstel voor Erasmus: persbericht en documenten](#)

2 Het Europees Semester

Het "Europees Semester" is een cyclus van coördinatie van het economisch en het begrotingsbeleid in de EU. Het is een onderdeel van het Europese kader voor economisch bestuur. Onrechtstreeks komen ook onderwijs en vorming aan bod.

Het Europees semester bestrijkt de eerste periode van 6 maanden van elk jaar, vandaar de naam 'semester'.

In het kader van het Europees semester stemmen de lidstaten hun begrotings- en hun economisch beleid af op de doelstellingen en regels die op EU-niveau zijn overeengekomen.

De landenrapporten en de landenspecifieke aanbevelingen zijn twee belangrijke uitkomsten van het Europees Semester. Landen stemmen er hun nationale hervormingsprogramma's op af. Het Vlaams hervormingsprogramma wordt geïntegreerd in een Belgisch hervormingsprogramma. De Vlaamse Regering blijft er bij de Europese Commissie op aandringen om meer regiospecifieke aanbevelingen en analyses te ontvangen.

[Het nationaal hervormingsprogramma](#)

[Het Vlaams hervormingsprogramma](#)

2.1 Landenrapport België

7 maart 2018

Dit rapport maakt deel uit van de mededeling van de Europese Commissie over de beoordeling van de vooruitgang van structurele hervormingen, preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden door het Europees Semester 2018 en de resultaten van diepgaande evaluaties onder Verordening nr. 1176/2011.

Deze landenrapporten zijn de basis voor de dialoog ter voorbereiding van de nationale hervormingsprogramma's en de landenspecifieke aanbevelingen (mei 2018, zie ook 2.2). Elk landenrapport bevat een hoofdstuk over Onderwijs en Vorming.

Dit jaar was er een nauwe link tussen het Europees Semester en de Europese Pijler van Sociale Rechten (Göteborg, november 2017, zie ook punt 1.1). Het rapport gaat dus na hoe lidstaten het ervan af brengen ten overstaan van de drie dimensies van de Pijler:

- Gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, inbegrepen het principe van kwaliteitsonderwijs voor allen;
- Eerlijke werkomstandigheden;
- Sociale bescherming en inclusie.

België heeft beperkte vooruitgang geboekt bij de aanpak van de CSR's (landenspecifieke aanbevelingen) voor 2017. Voor wat betreft CSR2 betreft (de aanbeveling die rechtstreeks verband houdt met onderwijs):

- Enige vooruitgang wat betreft gelijke kansen om deel te nemen aan kwaliteitsvol onderwijs en beroepsopleiding;
- Beperkte vooruitgang met betrekking tot gelijke toegang tot de arbeidsmarkt.

Voor wat betreft de vooruitgang van België op weg naar zijn **nationale doelstellingen in het kader van de Europa 2020-strategie**: België heeft zijn streefdoel voortijdig schoolverlaten bereikt in 2016 en ligt grotendeels op schema om het niveau deelname hoger onderwijs te verhogen.

België presteert goed op de **indicatoren van het sociale scorebord** ter ondersteuning van de Europese pijler van sociale rechten; maar er blijven nog uitdagingen zijn. Deelname aan volwassenenonderwijs is relatief laag en de onderwijsprestaties laten een aanzienlijke variatie zien in relatie tot sociaal-economische status en migratie-achtergrond. België heeft goede resultaten op het gebied van gendergelijkheid en kinderopvang.

Enkele aandachtspunten:

- België combineert goede algemene onderwijsprestaties met hoge onderwijsongelijkheden. Kinderen met een kansarme achtergrond, inclusief diegenen met een migrantenachtergrond, hebben geen gelijke kansen om toegang te krijgen tot kwaliteitsvol onderwijs. Het aandeel kansarme groepen zal toenemen, waardoor uitdagingen in het onderwijs moeilijker aan te pakken zijn.
- Het aandeel afgestudeerden in wetenschap, technologie en wiskunde is een van de laagste in de EU.
- De topprestaties nemen af, vooral in de wiskunde.
- Er zijn brede prestatiekloven tussen scholen en grote verschillen tussen de gemeenschappen.
- De groei van de schoolbevolking is een van de hoogste in de EU.

Zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap zijn begonnen aan ingrijpende hervormingen van hun onderwijssystemen; de uitvoering ervan is gepland in het komende decennium en daarna.

[Het landenrapport voor België](#)

ETUCE werd betrokken bij overleg met de Europese Commissie voor de publicatie van de landenrapporten. Doel van deze betrokkenheid, waar ETUCE had op aangedrongen, is dat de rapporten meer het standpunt van de sociale partners zouden reflecteren. ETUCE publiceerde een overzicht van de landenrapporten 2018 op vlak van onderwijs en vorming.

[Het overzicht](#)

2.2 Landenspecifieke aanbevelingen België

23 mei 2018

De Europese Commissie stelde de landenspecifieke aanbevelingen 2018 voor, waarin zij haar economische beleidsrichtsnoeren voor de lidstaten voor de volgende 12 tot 18 maanden uiteenzet. De aanbevelingen focussen op het versterken van de fundamenteën voor duurzame en inclusieve groei op lange termijn. Ze zijn gebaseerd op de analyse die de Commissie heeft verricht in de jongste landverslagen.

De Europese Commissie maakte ook een schuldenrapport op voor België. Net als een te hoog oplopend begrotingstekort, kan een te hoge schuldgraad aanleiding geven tot een strengere Europees toezicht op de overheidsfinanciën. Wat België betreft, beschikt de Commissie niet over 'voldoende robuust bewijs' dat de bestaande criteria met de voeten getreden worden. Het rapport kan niet helemaal besluiten of het schuld criterium al dan niet gerespecteerd wordt. België ontsnapt dus niet aan strengere toezicht.

Hieronder (in het Engels) de aanbevelingen voor België. Aanbeveling 2 is direct gericht aan onderwijs.

- 1 Ensure that the nominal growth rate of net primary government expenditure does not exceed 1,8% in 2019, corresponding to an annual structural adjustment of 0,6% of GDP. Use windfall gains to accelerate the reduction of the general government debt ratio. Pursue the envisaged pension reforms and contain the projected increase in long-term care expenditure. Pursue the full implementation of the 2013 Cooperation Agreement to coordinate fiscal policies of all government levels. Improve the efficiency and composition of public spending at all levels of government to create room for public investment, notably by carrying out spending reviews.
- 2 Remove disincentives to work and strengthen the effectiveness of active labour market policies, notably for the low-skilled, people with a migrant background and older workers. **Pursue the education and training reforms, including by fostering equity and increasing the proportion of graduates in science, technology, engineering and mathematics.**
- 3 Reduce the regulatory and administrative burden to incentivise entrepreneurship and increase competition in services, particularly retail, construction and professional services. Tackle the growing mobility challenges, in particular through investment in new or existing transport infrastructure and reinforcing incentives to use collective and low emission transport.

De Commissie erkent dat er in Vlaanderen **belangrijke onderwijshervormingen** op til zijn, waarvan de implementatie gepland is in het komend decennium. De Commissie stelt vast dat het ingaan van belangrijke hervormingsmaatregelen werd uitgesteld, en maakt dan ook de bedenking dat de impact van deze hervormingen in grote mate zal afhangen van hun **effectieve implementatie en monitoring**.

[Alle landenspecifieke aanbevelingen](#)

[Landenspecifieke aanbevelingen voor België](#)

3 Voorzitterschappen van de EU

Voor het roterend voorzitterschap wordt nauw samengewerkt tussen telkens 3 lidstaten die na elkaar het voorzitterschap bekleden en die 'trio's' worden genoemd. Dit systeem werd in 2009

ingevoerd bij het Verdrag van Lissabon. Een voorzitterschapstrio bepaalt de doelstellingen op lange termijn en stelt een gemeenschappelijke agenda op met de onderwerpen en grote thema's die de Raad gedurende de betrokken 18 maanden zal behandelen. Op basis daarvan geeft elk van de 3 landen vervolgens nadere invulling aan zijn eigen halfjaarlijkse programma.

Het huidige trio bestaat uit het Estse, het Bulgaarse en het Oostenrijkse voorzitterschap.

[Programma van het trio](#)

3.1 Het Ests Voorzitterschap: 'Eenheid door evenwicht'

Tweede helft 2017

Vier prioritaire gebieden:

- Een open en innovatieve Europese economie;
- Een veilig Europa;
- Een digitaal Europa en het vrij verkeer van data;
- Een inclusief en duurzaam Europa.

Prioriteiten op vlak van onderwijs en vorming:

- De Vaardighedenagenda, en bijhorende initiatieven als de modernisering van scholen en hoger onderwijs.
- Aanbeveling rond het opvolgen van afgestudeerden. Doel is te zorgen voor vergelijkbare data op EU-niveau over wat afgestudeerden doen nadat ze de school/instelling verlaten. Sommige onderwijssystemen hebben een goed systeem (Estonia, bijvoorbeeld), maar dat is niet overal het geval.
- Herziening van Europass. Dit thema werd overgenomen van het Maltees Voorzitterschap. Doel is Europass te actualiseren en het meer gebruiksvriendelijk te maken, onder meer via een online platform.
- Aanbeveling over een kwaliteitskader voor leerplaatsen.

www.eu2017.ee

3.2 Het Bulgaars Voorzitterschap: 'Samen staan we sterk'

Eerste helft 2018

De prioriteiten van het Bulgaarse voorzitterschap worden ingegeven door het motto 'Samen staan we sterk', dat op het wapenschild van de Republiek Bulgarije staat. Het voorzitterschap werkt met zijn partners aan eenheid onder de lidstaten en de EU-instellingen, om zo concrete oplossingen aan te dragen voor een sterker, veiliger en meer solidair Europa.

De 4 grote aandachtspunten van het voorzitterschap zijn:

- De toekomst van Europa en de jeugd;
- De Westelijke Balkan;

- Veiligheid en stabiliteit;
- De digitale economie.

De Raad Onderwijs van november 2017 werd geïnformeerd door de Bulgaarse delegatie over de belangrijkste prioriteiten van het voorzitterschap op vlak van onderwijs:

- Erasmus+ mid-term evaluatie en oriëntaties voor de toekomst van het programma;
- Investeren in digitale vaardigheden en connectiviteit;
- Nieuwe mandaten van de werkgroepen ET2020 voor de periode 2018-2020;
- Gemeenschappelijke Europese waarden door onderwijs en vorming: aanbeveling;
- Sleutelcompetenties voor levenslang leren: herziening van de aanbeveling.

<https://eu2018bg.bg/en>

3.3 Het Oostenrijks Voorzitterschap: ‘Een Europa dat beschermt’

Tweede helft 2018

Motto van het Oostenrijkse Voorzitterschap is ‘Een Europa dat beschermt’. Daarbij wordt uitgegaan van een versterking van het principe van subsidiariteit: de EU zal focussen op de ‘grote’ kwesties, die een gemeenschappelijke oplossing vergen, en een stap terugzetten voor ‘kleiner’ kwesties, waar de lidstaten of de regio’s beter geplaatst zijn om beslissingen te nemen.

Het Voorzitterschap zal prioritair inzetten op de beschermende rol van de EU, voornamelijk in drie prioritaire gebieden:

- Veiligheid en migratie;
- Verzekeren van voorspoed en competitiviteit door digitalisering;
- Stabiliteit in de regio (Westelijke Balkan/Zuidoost-Europa).

De Raad Onderwijs van mei 2018 werd geïnformeerd door de Oostenrijkse delegatie over de belangrijkste prioriteiten van het voorzitterschap op vlak van onderwijs:

- Erasmus+;
- Een aanbeveling over wederzijdse erkenning van diploma’s hoger onderwijs en secundair onderwijs;
- Een aanbeveling over talen.

<https://www.eu2018.at/>

4 Onderwijs en Vorming

In de loop van het voorbije werkjaar publiceerde de Europese Commissie twee omvattende pakketten, waaraan telkens verschillende initiatieven worden gekoppeld. Parallel met de pakketten van de Commissie keurde de Raad een aantal conclusies en aanbevelingen goed. Deze initiatieven kaderen in de algemene doelstelling om tegen 2025 een ‘**Europese onderwijsruimte**’ te realiseren.

4.1 Mededeling van de Europese Commissie ‘Een Europese onderwijsruimte in 2025: een Europese identiteit via onderwijs en cultuur bevorderen’

14 november 2017

De Europese Commissie publiceerde deze Mededeling met daarin haar visie over hoe we tegen 2025 een Europese onderwijsruimte tot stand kunnen brengen. De Commissie is van mening dat alle lidstaten er belang bij hebben het potentieel van onderwijs en cultuur ten volle te benutten om werkgelegenheid, economische groei en sociale rechtvaardigheid te bevorderen en de Europese identiteit in al haar verscheidenheid tot uitdrukking te brengen.

De geformuleerde ideeën vormden een bijdrage aan de bijeenkomst van 17 november 2017 in Göteborg (zie ook punt 1.1), waar de EU-leiders de toekomst van onderwijs en cultuur bespraken, in de marge van de sociale top.

De verantwoordelijkheid voor onderwijs en cultuur is geen verdragsbevoegdheid van de EU en ligt in de eerste plaats bij de lidstaten op nationaal, regionaal en lokaal niveau. De Europese Unie heeft in de loop der jaren echter een belangrijke aanvullende rol gespeeld, vooral bij grensoverschrijdende activiteiten. De afgelopen tien jaar heeft de Europese Unie ook een reeks ‘zachte’ beleidsinstrumenten ontworpen om de lidstaten te helpen een nationaal onderwijsbeleid te ontwikkelen. Sinds 2000 werken de lidstaten samen binnen het kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (ET 2020), dat gemeenschappelijke doelstellingen en benchmarks vaststelt. De Commissie is van mening dat het nu tijd is om op deze fundamenten voort te bouwen en aanzienlijk meer ambitie aan de dag te leggen.

Een Europese onderwijsruimte moet volgens de Commissie het volgende omvatten:

- [Mobiliteit voor iedereen](#): door voort te bouwen op de positieve ervaringen van het programma Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps, de deelname aan deze initiatieven te verruimen en een **Europees studentenkaart** te ontwikkelen om informatie over iemands academische achtergrond op een nieuwe en gebruiksvriendelijke manier op te slaan.
- [De wederzijdse erkenning van diploma's](#): door een nieuw **Sorbonne-proces** op te starten dat voortbouwt op het "Bologna-proces" om het pad te effenen voor de wederzijdse erkenning van diploma's hoger onderwijs en einddiploma's.
- [Meer samenwerking bij de ontwikkeling van leerplannen](#): door aanbevelingen te doen zodat het onderwijs in alle kennis, vaardigheden en competenties voorziet die essentieel zijn in de wereld van vandaag.
- [Beter talenonderwijs](#): door een **nieuwe benchmark** vast te stellen, namelijk dat alle Europese jongeren na het hoger middelbaar onderwijs in 2025 een goede kennis moeten hebben van twee andere talen dan hun moedertaal (moedertalen).
- [Een leven lang leren stimuleren](#): door naar convergentie te streven en het percentage mensen die hun leven lang leren uiterlijk 2025 tot **25%** te verhogen.
- [De integratie van innovatie en digitalisering in het onderwijs](#): door innovatieve en digitale opleidingen te bevorderen en een nieuw **Actieplan voor digitaal onderwijs** op te stellen.

- [Steun voor leerkrachten](#): door meer leerkrachten bij Erasmus+ en het eTwinning-netwerk te betrekken en beleidsadvies te verlenen over de professionele ontwikkeling van leerkrachten en schoolleiders.
- [De creatie van een netwerk van Europese universiteiten](#) zodat Europese universiteiten van wereldniveau naadloos grensoverschrijdend kunnen samenwerken; en steun voor de oprichting van een [school voor Europese en transnationale governance](#).
- [Investerings in onderwijs](#): door met behulp van het Europees Semester structurele hervormingen ter verbetering van het onderwijsbeleid te ondersteunen, EU-financierings- en [EU-investeringsinstrumenten](#) ter financiering van het onderwijs te gebruiken en een benchmark voor de lidstaten vast te stellen, namelijk **5% van het bbp in onderwijs investeren**.
- [Het behoud van het cultureel erfgoed](#) en de **bevordering van een Europese identiteit en cultuur**: door – gebruikmakend van de dynamiek van het Europees Jaar van het cultureel erfgoed 2018 – een **Europese Agenda voor cultuur** te ontwikkelen en een **Aanbeveling van de Raad inzake gemeenschappelijke waarden, inclusief onderwijs en de Europese dimensie van lesgeven** op te stellen.

[De Mededeling van de Commissie](#)

Het European Political Strategy Centre heeft in de marge hiervan een nieuwe publicatie gelanceerd '[10 Trends Transforming Education as We Know It](#)' met wat zij zien als de speerpunten van (digitale) onderwijsinnovatie.

4.2 Bouwen aan een sterker Europa: nieuwe initiatieven om de rol van het jeugd-, onderwijs- en cultuurbeleid verder te stimuleren

22 mei 2018

Ook deze meer recente initiatieven zijn bedoeld om de **Europese onderwijsruimte uiterlijk in 2025** tot stand te brengen.

De Commissie stelt dat er op het niveau van de Unie meer aandacht aan onderwijs, opleiding, jeugdzaken en cultuur moet worden geschonken, zodat jongeren hun talenten ten volle kunnen ontplooiën. Investerings in vaardigheden, competenties en kennis leiden tot meer innovatie, versterken het concurrentievermogen en vergroten de weerbaarheid. Dankzij de voorgestelde initiatieven krijgen jongeren van alle mogelijke achtergronden betere toekomstperspectieven en kunnen ze een actievere rol in de samenleving spelen.

De Commissie presenteert een pakket bestaande uit:

- Een overkoepelende mededeling over "**Bouwen aan een sterker Europa: de rol van het beleid inzake jongeren, onderwijs en cultuur**", waarin wordt uiteengezet hoe de Commissie de agenda van Göteborg en het mandaat van de Europese Raad uitvoert.
- Een **strategie voor jongeren** voor de periode 2019-2027 om Europa's jongeren mondiger te maken en een grotere inbreng bij de EU-beleidsvorming te geven in overeenstemming met het belang dat de Commissie hecht aan investeringen in jongeren en hun toekomst.
- Voorstellen voor aanbevelingen van de Raad inzake **hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en zorg** als basis voor later succes in het leven; inzake de **automatische**

wederzijdse erkenning van diploma's en leerperiodes in het buitenland om de leermobiliteit in Europa te bevorderen; en inzake beter **taalonderwijs** zodat meer jongeren zich een vreemde taal eigen kunnen maken. (zie ook de resultaten van de Raad Onderwijs van 22 mei 2018, punt 4.3.3)

[Voorstel van de Commissie voor een aanbeveling over ECEC](#) (Early Childhood Education and Care)

[Voorstel van de Commissie voor een aanbeveling inzake een alomvattende benadering van het onderwijzen en leren van talen](#)

[Voorstel van de Commissie voor een aanbeveling inzake automatische wederzijdse erkenning van diploma's en studieperiodes in het buitenland](#)

- Een **nieuwe agenda voor cultuur**, om het besef van Europa's gedeelde en gevarieerde erfgoed te versterken. Doel van de agenda is alle mogelijkheden van cultuur te benutten om de externe betrekkingen van de EU te versterken en een inclusievere en eerlijkere Unie tot stand brengen waarin innovatie, creativiteit, duurzame banen en groei worden bevorderd.

Als onderdeel van de aangekondigde initiatieven wordt ook voortgewerkt aan andere aspecten om de Europese onderwijsruimte uiterlijk 2025 tot stand te brengen. In de overkoepelende mededeling over 'Bouwen aan een sterker Europa' worden plannen voor een **Europese studentenkaart** aangekondigd, die bedoeld is om de leermobiliteit te bevorderen door de administratieve lasten en de kosten voor studenten en onderwijs- en opleidingsinstellingen te verminderen. De Commissie is van plan de kaart uiterlijk 2021 in te voeren als tastbaar symbool van een Europese studentenidentiteit.

In de mededeling wordt ook met nadruk gewezen op de inspanningen die samen met de lidstaten en de onderwijssector worden geleverd om **Europese universiteiten** te ontwikkelen. Deze Europese universiteiten bestaan uit bottom-upnetwerken van bestaande universiteiten en zullen de grensoverschrijdende samenwerking stimuleren via institutionele strategieën op lange termijn. Ze zullen innovatie en topkwaliteit promoten, de mobiliteit van studenten en docenten bevorderen en het leren van talen vergemakkelijken. Het hoger onderwijs in Europa moet hierdoor ook concurrerender worden. De Commissie is voornemens in 2019 en 2020 proefprojecten in het kader van Erasmus+ op te starten voordat het initiatief in 2021 volledig operationeel zal worden.

Er zullen ook andere acties worden ontwikkeld om een op een leven lang leren gebaseerde en innovatiegerichte benadering van onderwijs en opleiding te ondersteunen. De Commissie zal bijvoorbeeld voorstellen om de oprichting te ondersteunen van **expertisecentra voor beroepsonderwijs en -opleiding** ter bevordering van een actieve rol voor beroepsonderwijs en -opleiding in lokale en regionale economische ontwikkeling.

Ook werden de eerste resultaten van een [enquête van Eurobarometer](#) gepubliceerd over de mening van de Europeanen over belangrijke initiatieven met betrekking tot een Europese onderwijsruimte. Uit de enquête blijkt dat meer dan 90% van de respondenten in alle landen het zinvol vindt dat studenten de kans krijgen om bij innovatieve projecten samen te werken met mensen uit andere landen in het kader van netwerken van Europese universiteiten. Ook blijkt dat 84% van de ondervraagde jongeren hun kennis van een geleerde taal wil verbeteren en dat 77% graag een nieuwe taal wil leren.

[De mededeling](#)

4.3 Resultaten van de Raden Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport

4.3.1 Raad november 2017

De Raad nam **conclusies aan over een nieuwe EU-agenda voor hoger onderwijs**. De overkoepelende doelstelling is het hoger onderwijs te moderniseren, zodat het gelijke tred houdt met de snel veranderende omgeving.

[De conclusies](#)

De ministers namen ook **conclusies aan over ontwikkeling van scholen en uitstekend onderwijs**. De conclusies onderstrepen het belang van het waarborgen van hoogwaardig en inclusief onderwijs voor iedereen, het versterken van de positie van leerkrachten en schoolleiders, en het overschakelen op een effectievere, billijkere en efficiëntere bestuurscultuur.

[De conclusies](#)

De Raad nam een **aanbeveling aan over het volgen van afgestudeerden** om de lidstaten aan te moedigen en te steunen in hun streven naar meer en betere informatie over de activiteiten van afgestudeerden na het verlaten van het hoger onderwijs of beroepsonderwijs- en opleiding.

De conclusies en de aanbeveling volgen op mededelingen van de Commissie van 30 mei 2017 over ontwikkeling van scholen en uitstekend onderwijs en over een nieuwe EU-agenda voor hoger onderwijs.

[De aanbeveling](#)

De Raad keurde ook een algemene oriëntatie goed (een voorlopig Raadsstandpunt) over een ontwerpverordening betreffende een Commissievoorstel over het **Europees Solidariteitskorps**. Doel van de verordening is de cohesie, solidariteit en democratie in Europa te versterken door jongeren de mogelijkheid te bieden om als vrijwilliger of tegen betaling deel te nemen aan nuttige projecten in heel Europa.

[De oriëntatie](#)

4.3.2 Raad 15 februari 2018

Voornaamste resultaten van de Raad:

➤ Erasmus+

De ministers hebben een oriënterend debat gehouden over de tussentijdse evaluatie van het programma Erasmus+ en de toekomst van Erasmus+ na 2020. Zij spraken met name over maatregelen die moeten zorgen voor een grotere deelname aan het programma, met name van perifere en in sociaaleconomisch opzicht achtergebleven regio's, en van een breder scala van deelnemers. Ook bespraken zij hoe het programma doeltreffender kan bijdragen aan het Europese innovatievermogen door het aantrekken van talent en creativiteit.

➤ Conclusies van de Europese Raad van December

De ministers bespraken hoe vorderingen kunnen worden gemaakt met de onderwijsaspecten van de conclusies van de Europese Raad van december 2017 (zie ook punt 1.2). Ook dachten zij na over hoe er resultaten kunnen worden behaald met initiatieven als 'Europese universiteiten', het leren van talen, de wederzijdse erkenning van diploma's en een Europese studentenpas. Daarnaast wisselden zij van gedachten over digitaliseringsmaatregelen, het belang van een leven lang leren, en innoverende vormen van onderwijs en opleiding.

['Discussion Paper' over de onderwijsaspecten van de conclusies van de Europese Raad van december](#)

Tijdens de lunch werd gepraat over verhoogde samenwerking in onderwijs en hoger onderwijs voor inclusieve, cohesieve en innovatieve maatschappijen.

[Achtergronddocument bij de agenda van de Raad](#)

4.3.3 Raad van 22 mei 2018

De Raad nam conclusies aan over het **toewerken naar een visie op een Europese onderwijsruimte**.

De Raad vraagt in deze conclusies speciale aandacht voor enkele thema's waarvan zij denkt dat ze van belang zijn om een Europese onderwijsruimte tot stand te kunnen brengen.

➤ Erasmus+

De Raad benadrukt het belang en het succes van het Erasmus+-programma. Het programma stimuleert de leermobiliteit in heel Europa en daarbuiten en draagt bij tot persoonlijke ontwikkeling, interculturele competenties en versterking van de Europese identiteit. Ze pleit dan ook voor maatregelen om de deelname te versterken en te verbreden, onderwijs en opleiding van hoge kwaliteit te bevorderen en de toegang tot de volgende generatie van het Erasmus+-programma inclusiever en eerlijker te maken. Om te toegang te vergemakkelijken pleit ze dan ook voor een vereenvoudiging van de regels en procedures om op alle niveaus de administratieve lasten te drukken.

➤ Digitale vaardigheden en onderwijs

De Raad onderstreept het belang van het verbeteren van leren en onderwijzen in het digitale tijdperk en van het bevorderen van de ontwikkeling van digitale competentie, een van de sleutelcompetenties voor een leven lang leren. Ze vindt daarom dat de opvolger van het Erasmus+-programma en andere financieringsprogramma's aanpassing van de onderwijs- en opleidingsstelsels en -infrastructuur aan het digitale tijdperk moeten ondersteunen.

Ze roept de lidstaten en de Commissie dan ook op om de modernisering van de onderwijs- en opleidingsstelsels door innovatie te ondersteunen, concrete maatregelen te nemen om de digitale competenties en de vaardigheden op het gebied van mediageletterdheid van alle Europeanen te helpen ontwikkelen en onderwijs te stimuleren dat bevorderlijk is voor creativiteit en ondernemerschap.

De Raad verwijst naar het [Actieplan voor Digitaal Onderwijs](#) van 17 januari 2018.

➤ Hoger onderwijs

De nieuwe EU-agenda voor hoger onderwijs indachtig, erkent de Raad de bewezen meerwaarde die leermobiliteit en strategische partnerschappen in het kader van Erasmus+ in de hele Unie hebben voor het bevorderen van samenwerking op onderwijsgebied en het belang van meer strategische samenwerking tussen instellingen voor hoger onderwijs in Europa.

Ze steunt dan ook het idee van de ontwikkeling van "Europese Universiteiten", bestaande uit bottom-upnetwerken die geografisch en sociaal inclusief zijn en over grenzen heen naadloos met elkaar samenwerken. De Raad roept ook op om het idee van een Europese studentenkaart te onderzoeken, die leermobiliteit nog gemakkelijker zou moeten maken.

➤ Hoogwaardig en inclusief onderwijs

De Raad stelt dat er meer inspanningen nodig zijn om de doelstellingen van opvang en onderwijs voor jonge kinderen te verwezenlijken en om alle kinderen toegang tot de voor- en vroegschoolse educatie- en opvangstelsels te bieden. Ze acht het ook noodzakelijk om de aantrekkelijkheid en het belang van het beroep van leerkracht en dat van ander onderwijspersoneel uit te dragen en hun permanente bijscholing te ondersteunen. Ze ziet het als een Europese zaak om schooluitval in de Unie terug te dringen en vindt dat lidstaten hierbij de krachten moeten bundelen om zo alle kwetsbare groepen meer kansen te bieden op gelijke toegang tot onderwijs en basisvaardigheden, ook de kinderen van werkenden die voor kortere of langere periodes naar een andere lidstaat verhuizen.

➤ Het leren van talen

De Raad ziet meertaligheid als één van de belangrijkste bouwstenen van de Europese onderwijsruimte. Ze spoort lidstaten dan ook aan om maatregelen aan te nemen voor het bevorderen van meertaligheid en het verbeteren van de kwaliteit en de efficiëntie van talenstudie en taalonderricht.

➤ Erkenning van kwalificaties

De Raad beschouwt de erkenning van kwalificaties van het hoger onderwijs en het secundair onderwijs, met inbegrip van beroepsonderwijs- en opleidingskwalificaties, en de erkenning van de resultaten van leerperioden in het buitenland als belangrijke bouwstenen van een Europese onderwijsruimte, omdat zij bijdragen tot de naadloze mobiliteit van leerders in de gehele Unie.

[Conclusies van de Raad](#)

De Raad heeft tijdens haar zitting van 22 mei ook een aanbeveling aangenomen waarin **nieuwe sleutelcompetenties voor een leven lang leren staan**. De aanbeveling moet de vorige competenties die in 2006 werden opgesteld updaten, door bijvoorbeeld rekening te houden met digitalisering en de veranderende arbeidsmarkt.

De Raad heeft een herziene aanbeveling aangenomen inzake sleutelcompetenties voor **een leven lang leren**. Doel daarvan is de uit 2006 daterende aanbeveling te actualiseren en in te spelen op veranderingen, zoals de digitalisering en de voortdurend evoluerende arbeidsmarkten.

Volgende acht competenties worden opgelijst in de aanbeveling:

- 1 geletterdheid

- 2 meertaligheid
- 3 rekenvaardigheid en vaardigheid in wetenschap, technologie en techniek
- 4 digitale competenties
- 5 persoonlijke, sociale en leren leren vaardigheden
- 6 burgerschapsvaardigheden
- 7 ondernemerschap
- 8 cultureel bewustzijn en expressie

De Raad vraagt aan de lidstaten om het verwerven en ontwikkelen van deze sleutelcompetenties te ondersteunen onder meer door kwaliteitsvol en inclusief onderwijs, training en levenslang leren te organiseren in de lidstaat. De Raad heeft hierbij aandacht voor de Vierde Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling van de VN die gaat over onderwijs en vraagt om de doelstellingen die daarin vermeld worden ook mee te nemen in Europees beleid.

[De aanbeveling](#)

De Raad nam ook een aanbeveling aan **over het bevorderen van gemeenschappelijke waarden, inclusief onderwijs en de Europese dimensie van lesgeven.**

Deze aanbeveling is een opvolging van de Verklaring van Parijs van maart 2015 over het bevorderen van burgerschap en de gemeenschappelijke waarden van vrijheid, tolerantie en non-discriminatie door onderwijs.

De Raadsaanbeveling bevat op de bovengenoemde terreinen de volgende aanbevelingen:

- Gemeenschappelijke waarden
 - Bevorder het onderwijs in burgerschapskunde;
 - Versterk kritisch denken en mediawijsheid;
 - Stimuleer actieve participatie van jongeren, ouders en leraren in de medezeggenschap op school;
 - Verspreid goede voorbeelden, zoals bijvoorbeeld opgenomen in de Raad van Europa's competenties voor een democratische cultuur.
- Inclusief onderwijs
 - Draag er zorg voor dat alle kinderen vanaf een vroege leeftijd naar school gaan en ondersteun daarbij leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften;
 - Bied flexibiliteit in transities tussen verschillende onderwijsniveaus;
 - Draag zorg voor voldoende begeleiding in het maken van studie- en beroepskeuzes;
 - Maak daarbij gebruik van de expertise en ondersteuning van de European Agency for Special Needs and Inclusive Education.
- Europese dimensie binnen het onderwijs
 - Faciliteer het leren over de EU en de lidstaten en bevorder het deelnemen aan uitwisselingsprogramma's en e-twinning initiatieven.

Om de doelstellingen te bereiken worden de lidstaten aangemoedigd bestaand beleid te evalueren, lacunes in kaart te brengen en gegevens te verzamelen met het oog op een beter

empirisch onderbouwd beleid. Ook worden lidstaten aangemoedigd te blijven samenwerken op EU-niveau en daarvoor tevens gebruik te maken van de financieringsinstrumenten van de Europese Unie zoals het programma Erasmus+.

De aanbeveling werd gepresenteerd aan de deelnemers van het Vlor-seminarie 'Internationale projecten met focus op burgerschap', door Sarah Lynch, Europese Commissie, op 22 mei 2018.

[De aanbeveling](#)

[De presentatie van Sarah Lynch](#)

4.4 Het nieuwe Europass-kader

Op 13 december 2017 bereikte het Europees Parlement een akkoord over een nieuw Europass-kader. Tijdens de Raad Algemene Zaken van de EU van 12 april 2018 werd de beslissing goedgekeurd.

Dit kader zal een beter inzicht geven in vaardigheden en kwalificaties, en de mobiliteit in heel Europa bevorderen. Er zal een nieuw onlineplatform worden opgezet, met toegang tot heel wat EU-instrumenten en informatie over de vaardigheden, kwalificaties en leermogelijkheden die in Europa worden aangeboden. De e-tools worden gemoderniseerd, zodat mensen makkelijker zullen kunnen communiceren over hun vaardigheden, kwalificaties en ervaringen via standaardmodellen in alle EU-talen.

Tot nu omvatte Europass 5 documentmodellen:

- Europass-CV: om een curriculum vitae in een gestandaardiseerde vorm op te stellen – in 12 jaar tijd werden meer dan 100 miljoen Europass-CV's online aangemaakt;
- Europass-diplomasupplement: geven instellingen voor hoger onderwijs samen met het diploma aan hun studenten af ter verduidelijking van de kwalificaties, met name voor gebruik in een ander land;
- Europass-certificaatsupplement: geven instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding samen met het certificaat aan hun studenten af, ter verduidelijking voor met name werkgevers en instellingen in een ander land;
- Europass-talenpaspoort: in te vullen door de persoon in kwestie ter verduidelijking van de talenkennis;
- Europass-mobiliteitsdocument: voor registratie van onderwijs of opleiding in een ander Europees land, in te vullen door de thuis- en de gastinstelling.

Het nieuwe Europass-kader omvat uiteenlopende diensten, zoals een verbeterde tool voor het gebruiksvriendelijk aanmaken van cv's en vaardigheidsprofielen, gratis tools voor zelfbeoordeling van vaardigheden, informatie op maat over leermogelijkheden in heel Europa, en ook informatie en ondersteuning inzake het laten erkennen van kwalificaties. Dit zal nuttig zijn voor mensen die naar een ander land verhuizen, maar ook voor wie een nieuwe baan of opleiding zoekt in Europa.

Europass wil iedereen bereiken, van lager geschoolden, mensen met een handicap, ouderen en langdurig werklozen tot hoogopgeleiden met sterke digitale geletterdheid. Het kader zal zich blijven aanpassen aan de gebruikersbehoeften en de technologische ontwikkelingen.

Het nieuwe Europass-kader zal ook aansluiten op andere EU-instrumenten en -diensten voor de arbeidsmarkt en onderwijs en opleiding, zoals Eures (portaal voor beroepsmobiliteit). Dat moet zorgen voor een betere uitwisseling van informatie en gegevens, en voor meer diensten voor de eindgebruiker.

De herziening van het Europass-besluit maakt deel uit van de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa, die op 10 juni 2016 werd gepresenteerd.

[Beslissing van het Parlement en de Raad](#)

4.5 Studies, conferenties, tools

4.5.1 Onderwijs- en opleidingsmonitor 2017

9 november 2017

Met zijn internationale vergelijkingen en analyses per land stuurt de onderwijs- en opleidingsmonitor de discussie aan over belangrijke kwesties op het gebied van onderwijs en opleiding.

De monitor brengt de vooruitgang voor de hele EU en per land in kaart aan de hand van zes doelstellingen:

- Het aantal voortijdige schoolverlaters moet worden beperkt tot 10%.
- Minstens 40% van alle 30- tot 34-jarigen moet het hoger onderwijs hebben afgerond.
- Minstens 95% van alle jonge kinderen moet voor- en vroegschoolsonderwijs en kinderopvang bezoeken.
- Het aantal mensen dat onvoldoende scoort voor lezen, rekenen en wetenschappen moet beperkt worden tot 15%.
- Minstens 82% van alle afgestudeerde studenten moet binnen korte tijd een baan vinden.
- Minstens 15% van alle volwassenen moet volwassenonderwijs volgen.

De onderwijs- en opleidingsmonitor baseert zich op kwantitatieve en kwalitatieve gegevens, afkomstig van uiteenlopende bronnen zoals Eurostat, de OESO, Eurydice.

Dit zijn de cijfers voor België, met daarnaast het EU-gemiddelde:

Kernindicatoren

	België		EU-gemiddelde		
	2013	2016	2013	2016	
ET 2020-benchmarks					
Vroegtijdige verlaters van onderwijs en opleiding (18-24 jaar)	11.0%	8.8%	11.9%	10.7%	
Afgestudeerden hoger onderwijs (30-34 jaar)	42.7%	45.6%	37.1%	39.1%	
Opvang en onderwijs voor jonge kinderen (vanaf 4 jaar tot de schoolplichtige leeftijd) (2011-2014)	98.0%	98.0%	93.9%	94.8%	
Aandeel 15-jarigen met ondermaatse prestaties voor:	Lezen	16.1%	19.5%	17.8%	19.7%
	Wiskunde	19.0%	20.1%	22.1%	22.2%
	Wetenschap	17.7%	19.8%	16.6%	20.6%
Arbeidsparticipatie van pas afgestudeerden per opleidingsniveau (20-34 jaar, afgestudeerd in de 3 jaar voor het referentiejaar)	79.1%	81.2%	75.4%	78.2%	
Deelname van volwassenen aan leren (25-64 jaar)	6.9%	7.0%	10.7%	10.8%	

Ongelijkheid is het leidmotief van dit jaar. Dit weerspiegelt de grote uitdagingen waarvoor velen in Europa zich vandaag de dag gesteld zien. Of het nu gaat om de aanpak van generatie-overstijgende onderwijsachterstanden of om moeilijkheden voor laaggeschoolde migranten, elk EU-land bepaalt zelf hoe het via onderwijs en opleiding in eigen land naar meer gelijkheid streeft.

[De monitor](#)

[Factsheet voor België](#)

4.5.2 Publicaties van Eurydice

Eurydice is een Europees netwerk dat informatie biedt over de onderwijssystemen en het onderwijsbeleid in Europa. Het Eurydice-netwerk produceert vergelijkende thematische rapporten over een specifiek onderwerp dat actueel is binnen het Europese onderwijsbeleid. Die beschrijvende en kwalitatieve studies bieden naast pure cijfergegevens ook een diepgaandere analyse van het onderwerp in kwestie. De 'facts & figures' zijn kortere publicaties met feiten en cijfermateriaal over onderwijs. De rapporten krijgen jaarlijks of tweejaarlijks een update.

4.5.2.1 Burgerschapseducatie op school

Eurydice, november 2017

Dit rapport gaat in op de vraag wat onder 'citizenship education' wordt verstaan, en hoe het in verschillende landen op school wordt aangepakt.

Er zijn belangrijke verschillen tussen de landen op vlak van beleid dat impact kan hebben op de implementatie van burgerschapseducatie op school. Er is enige vooruitgang, maar nog ongeveer de helft van de landen hebben geen wetgeving of een aanbevelingen betreffende het ontwikkelen van competenties voor leraren op vlak van burgerschap in de initiële

lerarenopleiding. In de meeste landen is er wel ondersteuning voor de professionele ontwikkelingen van leraren op vlak van burgerschapseducatie, maar voor schoolleiders blijft dit erg beperkt. Er is ook nood aan meer richtlijnen over hoe burgerschapscompetenties van leerlingen evalueren. Het rapport toont tenslotte ook aan dat er over het algemeen minder aandacht is voor burgerschapseducatie in beroepsonderwijs en -vorming.

Ondanks al deze verschillen, staat burgerschapseducatie meer prominent op de agenda in de Europese landen. In de voorbeelden wordt regelmatig verwezen naar wat loopt in de Franstalige Gemeenschap.

[Het rapport](#)

4.5.2.2 Eurydice publicatie: 'Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support'

22 februari 2018

In een tijd waarin het belang van leraren steeds duidelijker wordt, onderzoekt dit rapport de belangrijkste uitdagingen voor het lerarenberoep met betrekking tot vraag en aanbod. Hoe pakken onderwijssystemen deze problemen aan? Wie komt in aanmerking om leraar te worden? Welke ondersteuning is er voor leraren die aan het werk zijn? Wat zijn de carrièremogelijkheden in dit beroep? Ook de thema's mobiliteit van leraren en evaluatie van leraren komen aan bod.

[Het rapport](#)

4.5.2.3 National Student Fee and Support Systems in European Higher Education 2017-18

Eurydice, 19 oktober 2017 (Facts and Figures)

Het is belangrijk dat studenten die hoger onderwijs willen aanvatten, goed zicht hebben op de kosten en weten of zijn enige vorm van financiële steun kunnen ontvangen. In een Europa waar het meer dan ooit mogelijk is om in het buitenland te studeren, is betrouwbare informatie over kosten en ondersteuning essentieel.

Het rapport heeft als doel de voornaamste kenmerken van de nationale systemen voor beurzen en ondersteuning op te lijsten. De publicatie beschrijft welke bedragen moeten betaald worden voor verschillende categorieën van studenten, en welke groepen vrijgesteld zijn. Het rapport verwijst ook naar allerlei vormen van ondersteuning, zoals beurzen, leningen, belastingvoordelen en familietoelagen.

[Het rapport](#)

4.5.2.4 Structuur van de Europese Onderwijssystemen 17/18

Eurydice, 16 november 2017 (Facts and Figures)

Dit rapport biedt informatie over de structuur van het onderwijs in 38 Europese landen (43 onderwijssystemen), van voorschools onderwijs tot hoger onderwijs. Het omvat schematische diagrammen en een gids met achtergrondinformatie.

[Het rapport](#)

4.5.3 Rapport thematische werkgroep scholen

Context: Als onderdeel van de Open Coördinatiemethode van het Raamwerk voor Onderwijs en Vorming ET 2020 werken de Europese Commissie en de lidstaten samen in thematische werkgroepen.

Het mandaat van de laatste generatie werkgroepen loopt van 22 februari 2016 tot juni 2018.

De [Thematische Werkgroep Scholen](#) heeft op 6 oktober 2017 een (derde) rapport gepubliceerd over de governance van schoolonderwijs. De Werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van Europese ministeries van onderwijs en andere organisaties. In dit rapport worden voorbeelden geïdentificeerd van beleid en initiatieven doorheen Europa die als doel hebben kwaliteit en gelijkheid in schoolonderwijs te verhogen.

Het rapport bevat negen brede 'leidende principes', geïllustreerd met ongeveer 60 voorbeelden van beleid uit meer dan 30 Europese landen en netwerken; ze hebben specifiek de bedoeling leraren en schoolleiders te ondersteunen in hun dagelijkse praktijk en loopbaan.

Het rapport is het resultaat van kennisdeling en debat door de werkgroep, onder meer een Peer Learning Activiteit in mei 2017 (gehost door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming).

Het rapport beschrijft een heldere visie over hoe de school als lerende organisatie zou moeten functioneren. Best wordt individuele praktijk gecombineerd met team- en organisatiebrede aanpak.

Een brede waaier van beleidsmaatregelen kan hier ondersteuning bieden, zoals

- professionele ontwikkeling van leraren en schoolleiders;
- standaarden bepalen voor het beroep van leraar;
- stakeholders betrekken voor een meer coherent beleid;
- erkenning van specifieke expertise en vaardigheden binnen schoolteams;
- ondersteunen van onderzoeksprojecten door leraren;
- nationale ondersteuningsstructuren en mentoring opzetten voor schoolleiders;
- betrekken van scholen en personeel in brede partnerschappen voor schoolhervorming.

[Het rapport](#)

5 Andere beleidsdomeinen

5.1 Aanbeveling over een kader voor hoogwaardige en doeltreffende leerlingplaatsen

Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken, 15 maart 2018

De Raad nam een aanbeveling aan voor een **Europees kader voor hoogwaardige en doeltreffende leerlingplaatsen**. Het kader moet mee leiden tot een hoogopgeleide en hooggekwalificeerde beroepsbevolking die kan inspelen op de behoeften van de arbeidsmarkt.

De aanbeveling moedigt de ontwikkeling aan van hooggekwalificeerde arbeidskrachten van wie de vaardigheden en kwalificaties aansluiten bij de behoeften van de arbeidsmarkt. Door de

toepassing van gemeenschappelijke criteria voor de kwaliteit en doeltreffendheid van leerlingplaatsen zullen de lidstaten hun nationale leerlingstelsels beter kunnen ontwikkelen en bevorderen.

Leerlingplaatsen worden gezien als een essentieel onderdeel van beroepsonderwijs- en opleidingsstelsels. Ze komen zowel werkgevers als lerenden ten goede. Ze versterken de band tussen de beroepswereld en de onderwijs- en opleidingswereld. Hoogwaardige leerlingplaatsen leiden tot uitmuntendheid en dragen bij aan het stimuleren van actief burgerschap en sociale inclusie door mensen met uiteenlopende sociale achtergronden in de arbeidsmarkt te integreren.

De aanbeveling bevat verschillende criteria voor leer- en arbeidsvoorwaarden, onder meer de volgende:

- Er moet een schriftelijke overeenkomst worden gesloten waarin de rechten en plichten staan van de leerling, de werkgever en, waar passend, het instituut voor beroepsonderwijs en -opleiding, zulks binnen een duidelijk en consistent regelgevingskader.
- Er moeten duidelijke resultaten zijn die leiden tot erkende kwalificaties.
- De leerlingen moeten worden betaald of anderszins gecompenseerd.
- De leerlingen moeten recht hebben op sociale bescherming.
- Voorafgaand aan en tijdens de duur van de leerlingplaats moeten leerlingen loopbaanbegeleiding krijgen, bijgestaan worden door een mentor en als lerende persoon worden ondersteund teneinde van zijn of haar leerlingplaats een succes te maken.
- Leerkrachten, opleiders en mentors, met name in micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, moeten pedagogische ondersteuning ontvangen.

Het kader sluit aan op de verklaring van de Raad over de "Europese Alliantie voor leerlingplaatsen" van oktober 2013.

[De aanbeveling van de Raad](#)

OESO

1 Education at a glance

12 september 2017

Education at a glance is een jaarlijks rapport, dat informatie bevat over de resultaten van onderwijssystemen in OESO-landen, over de investeringen in onderwijs, over toegang en vooruitgang in onderwijs, over de leeromgeving en de organisatie van de scholen.

De editie van 2017 legt de focus op studiegebieden, analyseert trends in participatie in hoger secundair en hoger onderwijs, studentenmobiliteit en resultaten op de arbeidsmarkt voor de kwalificaties die in deze studiegebieden worden behaald. Voor het eerst wordt een volledig hoofdstuk gewijd aan de SDG's (Duurzame Ontwikkelingsdoelen), en waar de OESO-landen staan.

In de landennota voor België worden volgende bevindingen met cijfers gestaafd:

- Zorg ('Health and welfare') blijkt zeer attractief, voornamelijk voor meisjes en internationale studenten;
- 98% van de 3 tot 5-jarigen gaan naar school, dat is het hoogste cijfer;
- Wie aan hoger onderwijs begint, is jong en heeft goede vooruitzichten op de arbeidsmarkt;
- Beroepsonderwijs is aantrekkelijk in hoger secundair, maar er zijn heel weinig leerlingen in een programma dat leren en werken combineert;
- Leraren zijn relatief jong, toenemend vrouwelijk en relatief goed betaald;
- Weinig jongeren kiezen voor STEM, bij meisjes is dat aandeel nog lager.

[Education at a glance 2017](#)

2 Project Innovatieve Leeromgevingen

24 juni 2017

De voorbije tien jaar liep bij CERI (Centre for Education Research and Innovation van de OESO) het project 'Innovative Learning Environments'. Er werd nagegaan hoe innovatieve leeromgevingen er wereldwijd uit zien, hoe die kunnen aangestuurd en geëvalueerd worden, en welke beleidsstrategieën ze stimuleren en ondersteunen.

CERI heeft nu de bevindingen uit het project vertaald naar een praktijkhandboek, bestemd voor opvoeders, leraren, schoolleiders, beleidsmakers. Het bevat zowel tools (14) als toegankelijke samenvattingen van het onderzoek. Het handboek bevat vier hoofdstukken:

- De principes van leren om leeromgevingen vorm te geven;
- Het OESO kader voor innovatieve leeromgevingen;
- Leer-leiderschap en innovatief denken;
- Transformatie en verandering in leer-ecosystemen.

[Het project](#)

[Het handboek](#)

3 Financiering van schoolonderwijs

29 juni 2017

In de 'School resources review' van de OESO wordt beleid geanalyseerd en worden er beleidsaanbevelingen geformuleerd over hoe financiën best te verdelen, gebruiken en beheren om optimaal bij te dragen tot het verwezenlijken van de onderwijsdoelstellingen van een land. Doel is om overheden te ondersteunen bij een efficiënt, effectief en billijk onderwijsbeleid.

België nam deel aan de review. Het [rapport voor België](#) verscheen in december 2015.

Recent verscheen het eerste van een reeks thematische rapporten, gebaseerd op de review: 'The funding of school education'. Dit rapport werd meegefinancierd door de Europese Commissie.

OESO-onderwijssystemen zijn steeds complexer, en worden gekenmerkt door governance op verschillende niveaus. Dat betekent dat er een toenemende groep actoren betrokken is bij financiële besluitvorming. Dat betekent dat budgetplanning op verschillende niveaus moet afgestemd worden.

[Het thematisch rapport](#)

4 Economische survey van België 2017

29 juni 2017

Deze survey, die uiteraard veel breder gaat dan onderwijs en vorming, laat zien dat België goed presteert op economisch en sociaal vlak. Op vlak van vaardigheden blijkt dat, hoewel het algemeen scholingsniveau hoog is, leerlingen met lage socio-economische en/of migrantenachtergrond, laag scoren. Het is dus cruciaal om de capaciteit van het onderwijssysteem te verbeteren, om leerlingen uit kansengroepen te voorzien van de nodige vaardigheden.

[Presentatie](#) door Angel Gurria

[Economische survey van België](#)

5 Education Policy Outlook Belgium

7 september 2017

Het beleidsprofiel van België op vlak van onderwijs maakt deel uit van de 'Education Policy Outlook' reeks van de OESO. De reeks beoogt een vergelijkende analyse van beleid en hervormingen op vlak van onderwijs in de lidstaten van de OESO.

In het hoofdstuk 'Key issues and goals' wordt gewezen op het feit dat de drie gemeenschappen in België de uitdaging moeten aangaan om gelijke leeransen te bieden in een context van demografische veranderingen en toenemende diversiteit, voornamelijk in de stedelijke gebieden. Betere studiebegeleiding, verhoogde flexibiliteit in studieloopbaan en verdere integratie van leerlingen met bijzondere onderwijsnoden in het gewone onderwijs, kunnen bijdragen tot betere resultaten voor alle leerlingen. Een andere uitdaging is het verhogen van de kwalificatie van leraren. Er is ook nood aan meer coherentie in evaluatie (die is nu heel divers, onder meer door de hoge graad van autonomie).

Als belangrijke beleidsmaatregelen wordt verwezen naar het M-decreet voor Vlaanderen, en het Pacte d'Excellence voor de Franstalige Gemeenschap.

Ook de PISA-resultaten zijn opgenomen in de publicatie. België scoort hoger dan het gemiddelde voor wetenschappen, wiskunde en lezen. De scores voor wetenschappen en lezen bleven stabiel; voor wiskunde is er een achteruitgang. Het percentage verschil in prestaties gelinkt aan socio-economische achtergrond is stabiel gebleven van 2006 tot 2015, maar is hoger dan het OESO-

gemiddelde. De cijfers worden ook afzonderlijk voor Vlaanderen belicht. De prestaties in Vlaanderen zijn hoger dan in de andere gemeenschappen; het verschil in prestaties tussen kinderen met een migrantenachtergrond en kinderen met een niet-migrantachtergrond is groter in Vlaanderen dan in de andere gemeenschappen.

[Education Policy Outlook Belgium](#)

6 The Resilience of Students with an Immigrant Background: Factors that Shape Well-being

19 maart 2018

Migratiestromen veranderen de samenstelling van klassen en scholen grondig. Uit de resultaten van het OESO-programma voor internationale studentenbeoordeling (PISA) blijkt dat in 2015 bijna een op de vier 15-jarige studenten in de OESO-landen meldde dat ze ofwel in het buitenland geboren waren of ten minste één in het buitenland geboren ouder hadden. Tussen 2003 en 2015 groeide het aandeel studenten dat ofwel gemigreerd was of een ouder had die over de internationale grenzen was gemigreerd met gemiddeld zes procentpunten, over de OESO-landen heen.

Het rapport onthult enkele van de problemen die leerlingen met een migratie-achtergrond tegenkomen en welke ondersteuning ze krijgen. Het rapport biedt een diepgaande analyse van de risico- en beschermende factoren die de veerkracht van deze leerlingen kunnen ondermijnen of bevorderen. Het onderzoekt de rol die onderwijssystemen, scholen en leraren kunnen spelen in het helpen integreren van deze leerlingen in hun gemeenschap, het overwinnen van tegenslagen en het opbouwen van hun academische, sociale, emotionele en motiverende veerkracht.

Academisch onderpresteren bij leerlingen met een migratie-achtergrond is bijzonder hoog in Oostenrijk, België, Denemarken, Finland, Duitsland, Luxemburg, Slovenië, Zweden en Zwitserland. In deze landen hebben allochtone studenten meer dan twee keer zoveel kans als studenten zonder een allochtone achtergrond de academische basiskennis niet te halen.

Sociaaleconomische achterstand en taalbarrières zijn de grootste obstakels voor succes op school en in de samenleving voor deze leerlingen. Effectiever en beter gericht onderwijs en sociaal beleid zijn nodig om hen te helpen integreren en hun potentieel te verwezenlijken.

Leerlingen met een migratie-achtergrond zullen vaker naar scholen gaan met een slechter disciplinair klimaat en een hogere prevalentie van spijbelen, en hebben meer kans om slachtoffer te worden van pesten en oneerlijke behandeling door leraren. Dit alles draagt bij tot verschillen tussen autochtone en allochtone studenten in academische prestaties en welzijn. Toch melden veel leerlingen met migratie-achtergrond dat hun leraren hen extra ondersteuning bieden, en bereid zijn om hen effectief te ondersteunen.

Leraren spelen een belangrijke rol bij het helpen van leerlingen om zich meer in het algemeen aan te passen in hun klas en in de maatschappij. Ze zouden meer ondersteuning en training moeten krijgen om met steeds meer multiculturele klaslokalen om te gaan, pesten aan te pakken en in contact te komen met ouders van leerlingen met een migratie-achtergrond. Om leerlingen

te helpen slagen, is het essentieel om een vroege beoordeling van taal en andere vaardigheden te introduceren. Aan leerlingen met een migratie-achtergrond moet gerichte taaltraining worden aangeboden.

[On-line lezen](#)

UNESCO

1 Global Education Monitoring Report 2017/18. Accountability in education: meeting our commitments

24 oktober 2017

Met dit rapport brengt UNESCO ongeveer jaarlijks verslag uit over de vooruitgang van de onderwijssystemen in alle landen van de Verenigde Naties tegenover **duurzaam ontwikkelingsdoel 4 (SDG 4)** – ‘billijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en levenslang leren voor iedereen’ (en tegenover de subdoelen van SDG 4).

Elke editie krijgt ook een centraal thema. Dit jaar is dat 'accountability' of verantwoording. Ondanks de sterke vooruitgang in het onderwijs zijn er belangrijke uitdagingen om de SDG 4, het wereldwijde onderwijsdoel, te behalen. Geconfronteerd met opleidingsuitdagingen wil het publiek weten wie verantwoordelijk is. Maar het bereiken van SDG 4 is vaak een collectieve onderneming. Onderwijs is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheden, scholen, leraren, ouders en private partijen. Alle partijen die betrokken zijn bij het onderwijs moeten hun verantwoordelijkheid in het proces nemen, en moeten daarop ook aangesproken kunnen worden.

Verantwoording begint bij de regeringen. Zij zijn de voornaamste plichthouders van het recht op onderwijs. Een geloofwaardig onderwijsplan is de basis voor verantwoording. Het moet duidelijke doelstellingen en verantwoordelijkheidslijnen hebben en transparant middelen toewijzen.

Er is onvoldoende bewijs dat systemen die zich exclusief richten op outcomes in plaats van de input mee in beschouwing te nemen en zich bovendien beperken tot een beperkte set van kwaliteitscriteria, erin slagen om de kwaliteit van het onderwijs verbeteren. En een marktgerichte benadering is dan weer schadelijk voor de socio-economisch zwakste leerlingen en hun families. Het rapport laat zien dat leerkrachten blameren voor slechte testcores en afwezigheid vaak zowel onrechtvaardig als onconstructief is. Mensen kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor resultaten die afhangen van de acties van anderen.

Om aan accountability te blijven werken, zijn voldoende middelen, capaciteit en echte inzet essentieel. Regeringen moeten tenminste 4% van het BBP besteden of 15% van de totale overheidsuitgaven toewijzen. Eén op de vier overheden voldoet niet aan de overeengekomen drempels voor de financiering van onderwijs.

[Persbericht](#)

[GEM rapport](#)

2 SDG 4 Data Digest

Een nieuw rapport van het UNESCO Institute for Statistics (UIS) stelt een roadmap voor met strategieën en instrumenten om landen en aanbieders te helpen om belangrijke data in verband met onderwijs te produceren.

Het SDG 4 Data Digest beschrijft de uitdagingen op vlak van data en metingen voor Duurzaam Ontwikkelingsdoel 4 (SDG 4): kwaliteitsvol onderwijs voor elk kind tegen 2030. De editie van dit jaar met als titel 'The Quality Factor: Strengthening National Data to Monitor Sustainable Development Goal 4' benadrukt dat de kwaliteit van de data cruciaal is voor goede monitoring.

3 Geletterdheid

8 september 2017

Jaarlijks organiseert UNESCO een 'International Literacy Day'. Thema van dit jaar was 'geletterdheid in een digitale wereld'. De betekenis van 'geletterd' zijn is immers veranderd. Tijdens een conferentie werd bekeken welke geletterdheidsvaardigheden mensen nodig hebben om in de maatschappij te kunnen functioneren, en werd ook bekeken welk beleid effectief is.

[Achtergronddocumenten over geletterdheid](#)

RAAD VAN EUROPA

1 Competenties voor democratische cultuur

Op een conferentie in Andorra la Vella in 2013 werden de eerste stappen gezet richting een Raamwerk voor competenties voor democratische cultuur. Het model van het Raamwerk werd aangenomen op de ministeriële conferentie in Brussel in april 2016.

Tussen juni 2016 en maart 2017 werkten honderden leraren in 16 landen mee aan het uittesten van een set descriptoren.

Het 'Reference Framework of Competences for Democratic Culture (RFDC)' werd officieel gelanceerd in Kopenhagen op 23-24 april 2018 gedurende de conferentie 'Democratic Culture – from words to action'.

Het raamwerk bestaat uit drie volumes. In een eerste deel wordt de context en het concept verduidelijkt; het tweede deel bevat de descriptoren zelf; in een derde deel wordt uitleg gegeven voor implementatie.

[Het raamwerk](#)

Het departement Onderwijs van de Raad van Europa ziet het versterken van een democratische cultuur, samen met de ontwikkeling van open, inclusieve en veilige leeromgevingen, als belangrijkste prioriteiten voor 2018-2019.

Nog in april 2018 werd EPAN opgericht (Education Policy Advisers Network), met als een van de belangrijkste taken de implementatie van het RFCDC.

De werking van de Raad van Europa op vlak van onderwijs en vorming, met nadruk op het RFCDC, werd toegelicht op het seminarie van EUNEC (Europees Netwerk van Onderwijsraden) in Lissabon op 28 februari 2018, door Christopher Reynolds, projectleider bij de Raad van Europa.

[Presentatie van Christopher Reynolds](#)

2 Schoolsegregatie bestrijden door inclusief onderwijs

12 september 2017

De mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, Nils Muižnieks, publiceerde een paper over het aanpakken van schoolsegregatie door inclusief onderwijs.

De paper geeft een overzicht van schoolsegregatie in de lidstaten, en duidt de belangrijkste oorzaken. Er is ook aandacht voor de risico's die schoolsegregatie met zich meebrengt. De tekst benoemt een aantal belangrijke principes die aan de basis van elk beleid zouden moeten liggen dat schoolsegregatie aanpakt en dat streeft naar inclusief onderwijs. Tenslotte formuleert de paper twaalf aanbevelingen om meer inclusief onderwijsbeleid te ontwikkelen, meer bepaald door een verbeterde antidiscriminatiewetgeving en door strategieën om meer inclusief onderwijsbeleid te ontwikkelen.

[De paper](#)

IEA

1 ICCS

7 november 2017

ICCS (International Civic and Citizenship Education Study) wordt gecoördineerd door de International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA: <http://iccs.iea.nl/>).

Vlaanderen onderzocht samen met 23 andere landen de burgerzin bij leerlingen uit het tweede jaar van de eerste graad secundair onderwijs. Het onderzoek peilde naar hun kennis, attitudes en vaardigheden rond maatschappelijk belangrijke begrippen als politieke kennis, democratie, kritisch denken en tolerantie. Er waren ook vragen over onder meer schoolbetrokkenheid waarvoor ouders, directeuren en leerkrachten werden bevraagd. Een specifieke vragenlijst die uitsluitend voor de Vlaamse jongeren bestemd was, maakt de resultaten vergelijkbaar met die uit

eerdere Vlaamse onderzoeken. ICCS biedt zo bruikbare resultaten om een Vlaams beleid voor burgerschapseducatie en burgerzin uit te tekenen.

Een van de conclusies is dat in Vlaanderen het niveau van de politieke kennis stijgt. Daarbij gaat het zowel om pure feitenkennis, als om de mogelijkheid om informatie over politieke en maatschappelijke gebeurtenissen te verwerken. Anderzijds scoort Vlaanderen slecht voor democratische participatie. Dat zien we in de school zelf, en die grote mate van passiviteit wordt nog duidelijker als in het onderzoek gevraagd wordt in hoeverre jongeren van plan zijn om later zelf een actieve rol te spelen. Op vlak van politiek vertrouwen en tolerantie zijn de resultaten dan weer beter dan bij de vorige peiling.

Een zorgwekkende vaststelling is dat de ongelijkheid bijzonder hardnekkig blijkt. Vooral de ongelijkheid tussen leerlingen uit de A-stroom en leerlingen uit de B-stroom is opvallend. Dat blijft een aandachtspunt, net als een ambitieuzere aanpak van burgerschapseducatie op school.

<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/international-civic-and-citizenship-education-study-iccs>

WERELDBANK

De Wereldbank publiceerde het '[World Development Report: Learning to Realize Education's Promise](#)'. Het rapport is voor het eerst volledig gericht op onderwijs, en bevat op zijn beurt een set onderwijsindicatoren.

De focus ligt op onderwijs, omdat, in tijden van snelle economische en sociale veranderingen, onderwijs nog meer als cruciaal wordt beschouwd. De beste manier om kinderen en jongeren voor te bereiden op de toekomst is hun leren centraal te plaatsen.

Het rapport onderzoekt vier thema's:

- De belofte van onderwijs;
- De noodzaak op het licht te werpen op leren;
- Hoe scholen goed doen werken voor lerenden;
- Hoe systemen doen werken voor leren.

In het rapport wordt een onderscheid gemaakt tussen 'schooling' en 'learning'. Het rapport stelt dat 'schooling' zonder 'learning' niet alleen een gemiste kans is, maar een groot onrecht.

Het rapport heeft het over een 'learning crisis', met drie belangrijke dimensies:

- Een eerste dimensie zijn de zwakke leerresultaten zelf.
- Een tweede dimensie ligt bij de onmiddellijke oorzaken: kinderen zijn niet voorbereid om te leren; leraren zijn vaak niet voldoende competent of gemotiveerd om efficiënt les te geven; input bereikt vaak de klas niet, en mist dus effect op leren; tenslotte ondermijnen zwak management en zwakke governance de kwaliteit van de scholen.
- Een derde dimensie betreft diepere systemisch oorzaken.

Er worden drie beleidsacties voorgesteld om deze crisis aan te pakken:

- Evalueer leren, maak er een ernstig doel van;
- Baseer je op evidence, om scholen te doen 'werken' voor lerenden;
- Breng de actoren op een lijn, om het systeem te doen 'werken' voor leren.